Organi Komiteti Markaziji partijaji komunistiji (ʙ) Ūzʙekiston

Орган Центоального комитета коммунистической партии (б) Узбекистана

На местно-еврейском языке

Proletarhoji hamaji mamlakatho, jak şaveton!

BAJROQI MIHNAT

FEVRAL
8
SEŞAMBE
soli 1938
№ 32 (2059)

Nizomnoma dar xususi Komisijaji planiji gosudarstvogi nazdi Soveti Komisarhoji Xalqiji SSSR

Qarori Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR

1. Komisijaji planiji gosudarstvogi nazdi Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR (Gosplani SSSR) komisijaji dojimiji Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR meʙoşad.

2. Komisijaji planiji gosudarstvogi nazdi Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR ʙo sostavi 11 clen, ki alohida-alohida Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR az çumlaji korkunhoji rahʙarikunandaji plani, korkunhoji əilmi va spetsialisthoji maşhurtarin tasdiq mekunad, taşkil mejavad.

3. Komisijaji planiji gosudarstvogi nazdi Soveti Komisarhoji Xalqiji SSSR:

a) planhoji perspektivi, solona va kvartaliji xoçagiji xalqiro tajor mekunad va ʙa dida ʙuromadani Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR taqdim mekunad;

ʙ) dar xususi planhoji perspektivi, solona va kvartaliji narkomatho, idorahoji Sojuzi SSR va respuʙlikahoji sojuzi tajor mekardagi, fikri xudro ʙa Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR taqdim mekunad;

c) içroji planhoji muqararşudaji xoçagiji xalqiji Sojuzi SSR-ro mesançad;

ç) az rūji suporişhoji Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR va ʙo initsiativaji xud proʙlemahoji çudogonaji xoçagiji sotsialistiro kor karda meʙurojad;

d) dar xususi masalahoji çudogonaji xoçagi komisijahoji eksperti taəin mekunad;

j) masalahoji metodologijaji plankaşiji sotsialistiro kor karda meʙurojad va ʙa tasdiq kardani Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR meʙarorad;

k) ʙa kori ucjūti sotsialistiji SSSR rahʙari mekunad.

4. Vazifaji asositarini Komisijaji planiji gosudarstvogi dar plani xoçagiji xalqiji Sojuzi SSR hamnisʙati durusti taraqijoti harxel sohaho va dar xususi dar xoçagiji xalqi roh nadodani disproportsija çoraʙinihoji zaruriro taəmin kardan meʙoşad.

Ba ʙoloji Komisijaji planiji gosudarstvogi vazifa monda meşavad, ki dar plani xoçagiji xalqiji Sojuzi SSR kori sohahoji moʙajniji proizvodstvoji sotsialisti, sanoəti hosilkuni va kor karda ʙuromadan, xoçagiji qişloq va industrija, transport va xoçagiji xalqiro əaloqamand kunad, taraqijoti korkardaʙurori va taraqijoti matʙuəotro əaloqamand kunad, proizvodstvo va taəminoti materialiji onro ʙo pul ehtijoç kunad, az zarurijati ʙorkaşonihoji dur va peşvoziro nest kardan, korxonahoro ʙa sarcaşmahoji aşijoji xom va ʙa rajonhoji sarf kardani produktsijahoji onho nazdik kardan asos girifta, dar rajonho durust çoj dodani korxonahoro ʙa vuçud ʙijorad.

5. Ba maqsadi dar içroji plani xoçagiji xalqi futurravihoro ʙarhazar kardan, Komisijaji planiji gosudarstvogi:

a) ʙa holati narkomatho, idoraho va korxonaho içro kardani plani gosudarstvogiji xoçagiji xalqiro mesançad;

ʙ) masalaho va taklifhoji az sançişi içroji plani xoçagiji xalqi ʙa vuçud meomadagiro ʙa dida ʙuromadani Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR meʙarorad.

6. Baroji ʙa vuçud ovardani vazifahoji dar ʙolo nişon doda şudagi, Komisijaji planiji gosudarstvogi:

a) ʙo sostavi şuəʙahoji, sektorho va grupaho aparati markaziji xud dorad;

ʙ) dar respuʙlikaho, krajho va oʙlastho—dar xususi sançişi içroji planhoji xoçagiji xalqi namojandahoji Komisijaji planiji gosudarstvogi dorad.

Namojandaho ʙevosita ʙa Gosplani SSSR itoəat mekunand az komisijahoji planiji respuʙlikoni, kraji va oʙlasti mustaqil kor mekunand.

7. Dar nazdi Komisijaji planiji gosudarstvogi Upravleniji markaziji ucjūti xoçagiji xalqi hast, ki on az rūji nizomnomaji maxsusi Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR tasdiq mekardagi, kor mekunad.

8. In mazmun strukturaji aparati markaziji Komisijaji planiji gosudarstvogi muqarar karda şavad:

şuəʙaji plani çamʙastkunandaji xoçagiji xalqi ʙo grupaji ʙalansi xoçagiji xalqi,
» ʙunjodijati serxarç ʙo grupaji ʙalansi materialhoji ʙinokori,
» finansho (ʙjudzet va kredit),
» çoj dodani korxonaho va plankaşiji rajoni, sektori resurshoji taʙiəi,
» sūzokvori ʙo grupaji ʙalansi sūzokvori,
» elektrifikatsija ʙo grupaji ʙalansi energetika,
» metalurgija ʙo grupaji ʙalansi metalho,
» sanoəti ximi,
» maşinasozi ʙo grupaji ʙalansi asʙoʙho,
» avto va aviatransport va xoçagiji roh,
» sanoəti ʙeşazor,
» sanoəti avqotʙurori,
» sanoəti saʙuk,
» transporti rohi ohan,
» transporti oʙi,
» xoçagiji qişloq,
» oʙoroti mol,
» sanoəti mahali va kooperatsijaji sanoəti,
» sanoəti materialhoji ʙinokori,
» xoçagiji manzili komunali,
» savdoji ʙeruna,
» madanijat va kadrho,
» hifzul sihat
» əaloqa.

Sektorhoji Komisijaji planiji gosudarstvogi hamaji dojiraji masalahoji plan kaşidani-hamin sohaji xoçagiji xalqi va sançişi içroji planro dar tamomi nişondihandahoji miqdori va sifati on idora mekunand.

Dar sostavi Komisijaji planiji gosudarstvogi qajr az in, inho hastand:
sektori kadrhoji plani,
ʙjuroji registratsijaji insunaji izoʙreteniho, mudiri korho,
zurnali «Planovoje xozjajstvo» va naşrijot, sekretariati rajisi Gosplan.

9. Namojandahoji Komisijaji planiji gosudarstvogi dar respuʙlikaho, krajho va oʙlastho az rūji taqdim kardani rajisi Komisijaji planiji gosudarstvogi nazdi Sovnarkomi SSSR az tarafi Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR taəin karda şuda, çeq zada girifta meşavand va az rūji suporişhoji on kor mekunand.

Namojandahoji Komisijaji planiji gosudarstvogi dar ʙjudzeti sojuzi dar smetaji Gosplan hastand.

10. Ba Komisijaji planiji gosudarstvogi nazdi Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR huquq doda meşavad, ki az narkomatho va idoraho (namojandahoji respuʙlikoni, kraji va oʙlastiji Gosplani Sojuzi SSR—az korxonaho va organhoji xoçagiji muvofiq) materialho va maəlumothoji ʙo sançişi içroji planhaji xoçagiji xalqi, voʙasta ʙudagiro talaʙ kunad.

11. Komisijahoji planiji nazdi Sovnarkomhoji respuʙlikahoji sojuzi va avtonomi, nazdi ispolkomhoji kraji va oʙlasti dar masalahoji metodologijaji plankaşi, va hamcunin dar masalahoji sançişi içroji planhoji xoçagi az rūji nişondodhoji Gosplan əamal mekunand.

12. Clenhoji Komisijaji planiji gosudarstvogi dar jak vaqt ham dar Gosplan va ham dar kori digari organhoji soveti va xoçagi kor karda nametavonand.

13. Komisijaji planiji gosudarstvogi ʙaroji sançidan masalahoji muhimtarini xoçagiji sotsialisti, ki ʙo tajor kardani planhoji perspektivi, solona va kvartaliji xoçagiji xalqi va sançişi ravişi içroji onho voʙastajand, maçlishoji xudro taşkil medihad.

14. Dar nazdi Komisijaji planiji gosudarstvogi ʙo sostavi clenhoji Gosplan, namojandahoji Gosplan va korkunhoji digari plani—hamagi to 90 nafar odam—soveti mavçud ast.

Rajisi Soveti Komisarhoji Xalqiji Sojuzi SSR—V. MOLOTŪV.

Mudiri korhoji Sovnarkomi Sojuzi SSR—N. PETRUNICEV.

Moskva, Kreml, 2-umi fevrali soli 1938.

Rū ʙa çoniʙi çaziraji Jan-Majjen

BORTI «TAJMIR», 5-umi fevral (Radio. **Muxʙiri maxsusi TASS**). Ba çoniʙi çaziraji Jan-Majjen rafta istodem. Az ʙoloji mavçi kaloni okean va şamoli tūfoni qarʙiji ʙarfnok, ki to 10 ʙal merasad, dar vaqti muqarar şudagi du uzla rafta istodem. Teşaji paroxod goho ʙa 40 gradus merasad.

Dar ʙoloji kiştī hama dar tartiʙ ast. 5-umi fevral dar peşin dar gradusi 71 minutaji 17 ʙari şimoli va dar gradusi 23 minutaji 27 duriji şarqi ʙudem.

Rahʙari ekspeditsijaji «Tajmir» Ostaltsev.

Dar teatri nomi Sverdlūv ʙa munosiʙati 750-solagiji poemaji Şota Rustaveli vistavka kuşoda şudagijast.
Dar surat: kolxozcihoji kolxozi «Politotdel» (rajoni Mirzocūl) rafiqho Usmon Işmirzojūv va Ilxam Nosirūv dar nazdi hajkali şoəiri ʙuzurg—[illegible] Rustaveli.

Foto **Garzjev** ([illegible]).

ŞABI JODOVARI

6-umi fevral dar ʙinoji teatri nomi Sverdlūv ʙa munosiʙati 750-solagiji poemaji şoəiri geniji gruzin—Şota Rustaveli plenumi tantanagiji gorsoveti Toşkand ʙo iştiroki raʙociho, kolxozciho va inteligentsijaji şahr guzaronda şud. Maçlis raso soəati 8 jela şud. Zal az odam pur. Dar sahna sekretari gorkom partijaji Toşkand rafiq Muhamadçon Jūldoşūv pajdo şuda, suxani madxali kard. Ū dar suxani xud dar ʙorati poema, kori içodijoti Şota Rustaveli va davri ū, gap zada, poemaji nomurdaniji ūro na jak xalqi gruzin, ʙalke tamomi xalqho fojda ʙurda istodin,—guft.

Dar oxiri suxan rafiq Jūldoşūv ʙa xalqi gruzijaje ki poema va asarhoji Şota Rustaveliro ʙarişta karda nigahʙoni kardagijast, quluqdori ʙajon karda, maçlisro jela kard. Ba prezidium rafiqho Usmon Jusupūv, Oxunʙoʙojūv, Segizʙojūv, Aleksandrovskij, Gorodovikūv, Halima Nosirūva va digarho sajlov karda şudand. Maçlisro rajisi TsIK-i Ūzʙekiston rafiq Oxunʙoʙojūv girifta ʙurd. Ba prezidiumi əizatgin clenhoji Politʙjuroji TsK VKP(ʙ) rafiqho **Stalin, Molotūv, Kaganovic, Kalinin, Voroşilūv, Andrejev, Mikojan, Zdanūv, Jezūv, Xruşcev** va digarhoro ʙo qarsakzanihoji durudaroz va ovatsija sajlov karda şudand.

Baroji doklad ʙa rafiq Soti Husajn suxan doda şud. Ū dokladi purmazmuni əomafahm kard. Dar dokladi xud Soti Husajn nişon dod, ki asarhoji merosiji Şota Rustaveli ʙaroji ʙa peşrav şudani madanijati gruzija saʙaʙci şudagijast. Asarhoji Şota Rustaveliro na jak xalqi gruzija xonda fojda meʙurda ʙoşad, amo onho dastrasi əomaji vaseəi hamaji milatho şudagijand. Dokladci cunin misol ovard, ki şoəiri xalqi—Fozil Jūldoş 40 sol peş asarhoji Şota Rustaveliro ʙajni əoma mexondast va ūro mulo va qoziho çeq zada xondani in asarro mano karda ʙudin.

Dokladci ʙaəd dar ʙorati asarhoji Novoji ham gap zada guzaşt. Ahli maçlis dokladro ʙo hisijoti zūr gūş kard.

Baəd az doklad şoəiri xalqi Fozil Jūldoşūv jak parca az poemaji Şota Rustaveli xonda dod.

Nojiʙi rajisi TsIK-i Ūzʙekiston rafiq Jemtsūv ʙo maqsadi 750-solagiji poemaji Şota Rustaveliro nişona kardan, qarori TsIK-i Ūzʙekiston ʙurovardagiro xonda dod. Dar qaror nişon doda şudagijast, ki poemaji Şota Rustaveliro mukamal ʙa zaʙoni ūzʙeki tarçima karda şavad. Ba tarçimonhoji parcahoji asari Şota Rustaveli mukofothoji qimatʙaho doda şavad. Kūcaji Dacniro ʙa nomi Rustaveli monda şavad. Baroji hajkali Şota Rustaveliro soxtan ʙa Gruzija az sangi marmari gazgan firistonda şavad. Dar pedinstitut ʙa nomi Şota Rustaveli 5 stipendija muqarar karda şavad. Ba şoəiri xalqi Fozil Jūldoş ʙaroji 40 sol peş asarhoji Şota Rustaveliro xondanaş 3 hazor sūm mukofot doda şavad.

Qarori prezidiumi TsIK-ro maçlis ʙo qarsakzaniho peşvoz girift.

Maçlis ʙo hamin tamom şud. Baəd az on, ʙo iştiroki artisthoji xalqiji Ūzʙekiston va artistkaji xalqiji SSSR Halima Nosirūva kontserti kalon monda şud. Kontsertro ʙo xori umumi sar karda şud. Beştarini nomerho ʙo şeər va asarhoji Şota Rustaveli voʙasta karda ʙa zaʙonhoji ūzʙeki, rusi, gruzini va digar xonda doda şud.

N. F.

TAJORI BA KIŞTU-KORI BAHORI

Kolxozi nomi Stalinro az kamʙudiho foriq karda şavad

RAJONI ORÇONIKIDZE. Taçrisaji ustodhoji ʙehtarini paxta ʙaroji hosili ʙalandro ʙa dast darovardan ʙa sarvaqtaş tajoriji lojiqanda dida, ʙa ʙahor ʙo peşraviho peşvoz ʙuromadanro talaʙ mekunad.

Lekin in talaʙro dar kolxozi nomi Stalin ʙa nazar nagirifta istodin. Soli guzaşta in kolxoz plani solonaji paxtasuporiro ʙa 165 protsent içro karda ʙud. Planro içro karda, pravleniji in kolxoz xotirçama şuda ʙa ʙahor tajori nadida istodast.

Zaminhoji koran karda meşudagiro tiramoh mukamal ronda naşudast. Poru va udoʙrenihoji digari mahaliro ʙa daraçaji noqanoəatʙaxş ʙa sari majdonho ʙurovarda istodin. Udoʙreniji mineralikaşoni hole ham durust taşkil doda naşudast.

Ba kori remont kardani maşinaju asʙoʙhoji xoçagiji qişloqi heç kas qamxūri namekunad. Asʙoʙhoji remont talaʙ mekardagiro hanuz remont nakardin. 8 plugu sejalka, ʙorona va asʙoʙhoji digarro ʙe nazorat ʙa harço partofta mondagijand.

Ƣajr az in, pravleniji kolxozi mazkur korhoji digari ʙa ʙahor tajori didanro ʙa əoqiʙ partofta istodast. In ahvol az hamin saʙaʙ ʙa vuçud omada istodast, ki pravleniji kolxoz mihnati kolxozcihoro durust taşkil nadoda istodast. Garcande dar in xusus ʙa gazeta signal zada şuda ʙoşad ham, lekin pravleniji kolxoz (xususan rajisi on A. Gavrielūv) ʙa in masala ʙa tariqi ʙeparvoji nazar karda istodast.

Baroji kolxozcihoro ʙa korhoji sarizamini çalʙ kardan, pravleniji kolxoz jagon coraji əamali didageş nest. Az 59 kolxozci rūzho faqat 8—10 nafar kolxozci ʙa kor meʙurojadu xalos.

In ahvol toqatnoovar meʙoşad. Kori ʙa ʙahor tajori didanro ʙolşevikona taşkil dodan darkorast. Baroji kolxozi nomi Stalinro az kamʙudiho foriq kardan jordam dodani taşkilothoji rajoni zarurast.

Ç. Hajimūv.

Corjakgiriji kolxozhoji rajoni Orçonikidze

ORÇONIKIDZE. Kolxozhoji peşqadami rajoni Orçonikidze ʙa ʙahor tajorigari didanro vaseə ʙa avç darovardand.

Zvenoji **Mahmud Tursunūv** az kolxozi nomi Frunze porsol az har gektar 54 tsentneri paxta doda ʙud. Baroji dar soli 1938-um az har gektar 100 tsentneri paxta supurdan vaəda dodagijast. Clenhoji in zveno ʙa ʙahor namunavi tajori dida istodin. Ucastoki xudro in zveno tiramoh du karat ronda, az udoʙreni taəmin karda ʙud. Cūjhoji dar ucastoki in zveno ʙudagi toza karda şudagijast, maşinaju asʙoʙhoji xoçagiji qişloqi remont karda şudagijast. Aspu nargovhoji koriro ʙa avqoti naqz mondagijand.

Zvenoji Tursunūv zvenoji Jūldoşūvro az kolxozi nomi Voroşilūv ʙa corjakgiri çeq zadagijast. Jūldoşūv çeqzaniro qaʙul karda, hamaji zvenohoji kolxozi nomi Jezūvro ʙa corjakgiriji sotsialisti çeq zad.

Dar corjakgiriji 100-tsentnerciho ʙeştar az 20 kolxozi rajon va artelhoji xoçagiji qişloqiji «Qzil Namuna», «Sanoəat», «Ūrtoq» va digaraş daromadagijand.

Harakathoji harʙi dar Xitoj

DAR XITOJI ŞIMOLI

XANKOU, 8 (TASS). Dar ucastoki şimoliji rohi ohani Tjantszi-Pukou dar rajoni Tszinin dar mudati rūzhoji oxirin zanozaniho xoʙ raftin. Askarhoji xitoj huçumi askarhoji japonro, ki ʙaroji ʙa rohi ohani Nunxaj ʙa Gujde omada, Sjuczouro davragir kardan az Tszinin az rohi qajroqi rū ʙa çoniʙi Şansjan omada istodin, nigoh doşta istodin. Maəlumotho tasdiq şuda istodin, ki 28-umi janvar partizanho ʙa şahri Tszinin zada daromada, oxranaji japoniro qir andoxtin. Dar Tszinin qariʙi hazor soldati japon, 8 tank va 20 tūp ʙudast.

Hozir mudofiəa kardani Sjujczou etapi muhimtarini çangi milli—ozodixohi şudagijast.

*

[illegible]ANKOU, 3 (TASS). Muxʙiri gazetaji «Dagunʙao» maəlumot medihad, ki ʙaəd az zanozaniji durūzaji jakum va dujumi fevral şuda guzaştagi, askarhoji xitoj Anʙeji dar qismi şarqiji vilojati Sujjuan ʙudagiro zeridast kardin. «Administratsijaji navi» japonho taşkil dodagi, qir andoxta şudast. Sad soldati askarhoji japonu-mongol ʙa asiri girifta şudast. Du polki in askarho ʙo komandirho jakçoja ʙa tarafi xitojho guzaştast.

*

LONDON, 3 (TASS). Muxʙiri dar Şanxaj ʙudagiji agentstvoji Rejter maəlumot medihad, ki pagohiji 3-umi fevral japonho Cifu (şahri portiji dar qismi şimola-şarqi vilojati Şandun ʙudagiro zeridast kardin. Cifuro askarhoji xitoj jakcand hafta peş partofta rafta ʙudand. Kiştihoji harʙiji japoniji ʙa Cifu omadagi desant furovardin.

*

DAR XITOJI MARKAZI

XANKOU, 3 (TASS). Dar ucastoki çanuʙiji rohi ohani Tjantszin-Pukou ʙefasl zanozaniho guzaşta istodin. Dar davomi haftaji ozod ʙa jordami har du taraf quvathoji nav omada istodin. Pozitsijahoji xitojho az daroziji kanori rūdxonaji Tszixe guzaşta meravand. Xarakternokast, ki askarhoji japon az ʙo xitojho muşt ʙa giriʙon şudan gurexta istodin. Artilerija va aeroplanhoji japoni faəolijati kalon nişon doda istodin.

2-umi fevral askarhoji japon ʙaəd az ʙa miqdori jak divizija ʙa jordami onho quvat omadan, ʙa pozitsijahoji xitojho dar Linxujguan (samti şimolu-şarqtari Pin-Jan), hamcunin dar Dinjuan (az Pin-Jan dar samti çanuʙ) doştagi huçumi zūrro sar kardin. Bajni askarhoji japonu xitoj zanozanihoji nihojat zūr şuda guzaştin, ki jak rūzi ozod davom kardin.

1-umi fevral japonho az du kiştiji harʙi dar qismi şarqiji vilojati Şandun (az Tsindao dar samti çanuʙ-qarʙ 150 kilometr əoqiʙtar) desant furovardani şudin. Desant ʙa otaşi pulemjūt vo xūrdast. Xelo odami xudro ʙarʙod doda, matroshoji japon ʙa kiştihoji xud ʙoz gaşta raftin. Şaş kiştiho ʙa darjo raftin.

Partizanho dar rajoni Lantszi, Guande, Sjuançen (qismi çanuʙu-şarqiji vilojati Anxuej) faəolijati maxsus nişon doda istodin. 1-umi fevral 600 soldati japoni ʙo avtomoʙilhoji ʙorkaş rafta istodagi, az Sjuançen 8 kilometr əoqiʙtar ʙa huçumi partizani vo xūrdast. Qariʙi 50 soldati japon kuşta şudast. Japonhoji aksulhuçum kardagi partizanhoro tang kardin, ki onho ʙa kūhho əoqiʙ raftin va dar onço ʙaəd az zanozaniji duʙoəata japonho ʙoz qariʙi 40 odami xudro ʙarʙod dodin. Dar natiça partizanho 10 avtomoʙili ʙorkaşi japoniro noʙud karda, du pulemjūt, du avtomoʙili ʙorkaş va jakcand miltiqro zeridast kardin.

HARAKATI AVIATSIJAJI JAPONI

XANKOU, 3 (TASS). Jakumi fevral dar vaqti ʙa Ninʙo (vilojati Czetszjan) du karat huçum kardani aviatsijaji japoni 17 ʙomʙa partofta şudast, 80 havliji dar nazdi vokzal ʙudagi xaroʙ şudast.

DAR FRONTHOJI ISPANIJA

(Muvofiqi maəlumothoji TASS az Pariz dodagi)

FRONTI ÇANUBI

Muvofiqi maəlumoti Gavas, respuʙlikaciho 3-umi fevral pozitsijahoji Salto del Gamoji dar sektori Penjaroja az Posoʙlanko dar samti qarʙ ʙudagiro az əosiho zada giriftin. Ba peş daromadani askarhoji respuʙlikoni ʙo otaşi artilerijagi dastgiri karda şudast, ki on otaş ʙa mustahkamçojhoji əosiho va ʙa rohhoji safariji dar əoqiʙi fronti onho ʙudagi majl kunonda şudast. Dar vaqti zanozani aeroplanhoji qirandozi respuʙlikoni aeroplanhoji dumotoriji əosihoro gurezondin. Respuʙlikaciho jakcand odamro ʙa asiri girifta, ʙa miqdori ʙisjor materialhoji harʙiro zeridast kardin. Aksulhuçumhoji əosiho 4-umi fevral kardagiro respuʙlikaciho şikast dodin. Dar sektori Grenada askarhoji respuʙlikoni jakcand pozitsijaji əosihoro zeridast kardin. Jak cand soldat va 1 ofitser ʙa asiri girifta şudast.

FRONTI MARKAZI

Dar harxel ucastokhoji fronti markazi faəolijati aviatsijaji əosiho dida şudast. Xususan aeroplanhoji əosiho ʙa maskançojhoji respuʙlikaciho ʙa rūdxonaji Xarama nazdik omadin, amo otaşi ʙatarejahoji zeniti onhoro gurezondast.

FRONTI ŞARQI (ARAGON)

Dar sektori Almudevar artilerijaji respuʙlikoni ʙatarejahoji əosihoro, ki pozitsijahoji respuʙlikacihoro ʙa taki ūq girifta istoda ʙudin, ʙa xaʙ şiştan ʙojid kunondast.

Bazaji taəminoti əosiho dar Kaldearenas doştagiro artilerijaji respuʙlikoni dar zeri otaş giriftast.

HARAKATI AVIATSIJA

Muvofiqi maəlumoti ministrxonaji mudofiəaji respuʙlikoni, pagohiji 4-umi fevral se aeroplani faşistiji az çoniʙi darjo omadagi, ʙa qismi çanuʙiji Taragona 20 ʙomʙa partoftast. Dar natiçaji huçumi faşisti jak odam kuşta şudast. Rūzi 4-umi fevral az samti çanuʙ ʙoz 8 aeroplani faşisti ʙa Taragona nazdik omadani şudast, amo otaşi ʙatarejahoji zeniti onhoro gurezondast. Dar xudi hamun rūz 3 aeroplani əosiho ʙa Sagunto (az Valensija dar samti şimol) 24 ʙomʙa partoftast, 1 odam kuşta şuda, 3 odam jarador şudast.

Dar çaziraji Minorka du aeroplani faşisti çavqijati raʙocihoji dar harxel kor maşqul ʙudagiro ʙa taki ūqi pulemjūtho giriftani şudast. Aeroplanho ʙa otaşi tūʙhoji zeniti vo xūrdin, va jaktoji onho ʙa darjo qaltidast.

DAR STANTSIJAJI „POLJUSI ŞIMOLI“

*

RADIOGRAMAHOJI RAFIQ PAPANIN

Dar mudati sutkahoji oxirin, jaəne az soəati 12 corumi fevral dar vaqti Moskva to oxiri rūzi 5-umi fevral əaloqaji radiogiji stantsijaji «Poljusi Şimoli» va paroxodi «Murmanets», ʙo materik vajron şuda ʙud. Ba in taəsiri xelo zūri magniti manəijat rasond.

Dar oxiri rūzi 5-umi fevral əaloqaji radiogi ʙoz ʙa rah monda şudast.

Dar Moskva az stantsijaji «Poljusi Şimoli» radiogramahoji nav girifta şuda ʙudand. Bo taʙiəijoti qotili hilagari Arktika gūştini haloknaşavanda ʙurda istoda, 4 nafar qajuri tahqiqkunandaji poljariji soveti diqatmonihoji əilmiro davom doda istodast.

Az stantsijaji «Poljusi Şimoli» dar Moskva in mazmun radiogramaho girifta şudand:

Stantsijaji «Poljusi Şimoli». 5-umi fevral. Soəat 0. Bar gradusi 74, minutaji 3, duri gradusi 16, minutaji 30. Zerkuni 987,9 miliʙar, zijodşavi 1,2 miliʙar. Temperatura 12 gradus xunuki, şamol az samti şarq-şimolu-şarq vazida istodast, quvataş 6 ʙal, ʙarf ʙorida istodast.

Stantsijaji «Poljusi Şimoli». 5-umi fevral. Soəati 6. Çojistod avalangi meʙoşad. Zerkuni 992,3 miliʙar, zijodşavi 0,6 miliʙar. Temperatura 12 gradus xunuki, şamol az samti şimol-şimolu-şarq vazida istodast, quvataş 7 ʙal, ʙarf ʙorida istodast.

Stantsijaji «Poljusi Şimoli». 5-umi fevral. Soəat 6 şom. Bar gradusi 74, minutaji 3 şimoli, duri gradusi 16, minutaji 30 vest. Sar to po aʙr, ʙarf zūr ʙorida istodast, şamol az samti şimolu-şarq vazida istodast, quvataş 7 ʙal. Temperatura 13 gradus xunuki. Zerkuni 998,1 miliʙar.

*

Dar oxiri rūzi 5-umi fevral dar Moskva hamcunin az kapitani paroxodi «Murmanets» rafiq Uljanūv radiograma girifta şuda ʙud. 4-umi fevral nispi şaʙ «Murmanets» dar gradusi 70, minutaji 38 ʙari şimoli va gradusi 8, minutaji 20 duriji qarʙi ʙudast. Rafiq Uljanūv ʙoz cunin maəlumot medihad: «Şamoli nord-ost quvataş 5 ʙal, temperatura 8 gradus xunuki. Jax az mijonhojaş ʙa parcahoji kalon ʙūlak şuda, dar ʙaəze çojho halqamonand çoj giriftagijast. Ba tez raftan lat doda istodast. Bisjor davr gaştan darkor şuda istodast, xususan dar şaʙ. Qaror kardem, ki az tarafi nordvesti Jan-Majjen guzaşta raftanro ozmuda va ʙoz ʙa çoniʙi Grenlandija ravem». (TASS).

Askarhoji podrazdeleniji rafiq Xrustalev (qismati N-i SAVO) poemaji Şota Rustaveli «Pahlavoni pūsti palangpūş»-ro xonda istodin.

Dar surat: M. Quramʙaejūv poemaro ʙa avozi ʙaland xonda istodast.

Foto **Gazejev** (Sojuzfoto).

Maçlisi tantana ʙa munosiʙati 750-solagiji poemaji Şota Rustaveli

TOŞKAND. 5-umi fevral dar ʙinoji klubi jahudiji rajoni Oktjaʙr, ʙa munosiʙati 750-solagiji poemaji nomdoriji şoiri ʙuzurgi gruzin—Şota Rustaveli maçlisi tantanador guzaronda şud. Dar maçlis qariʙi 200 nafar mihnatkaşi jahudi qism girifta ʙud. Gazetaji devoriji ʙa munosiʙati juʙilej ʙaroʙarda şudagi, lozungho va suratʙoji gunoguni Şota Rustaveli klubro [illegible] karda ʙudand.

Ba prezidiumi maçlis rafiqho M. Aminūv, şoir Kūrajūv, Pinhosūv, Avromūva, Şakarūva va digarho intixoʙ karda şudand. Az rūji taklifi çamoəmad ʙa prezidiumi faxrigi çlenhoji Politʙjuro TsK VKP(ʙ) ʙo sardoriji muəallimi ʙoqili tamomi xalqho rafiq Stalin, rafiqho Lohuti, Romen Rollan va digarhoro intixoʙ karda şud.

Dar ʙoʙati aməalijoti zindagoni va kori içodiji Şota Rustaveli rafiq Boris Osildjūv doklad kard. Ū dar dokladi xud, az poema va az hajoti davri Şota Rustaveli zindagoni kardagi misolho ovarda, ahli maçlisro xursand kard.

Baəd az maçlis rafiq Kūrajūv jak qismi poemaji «Pahlavoni pūsti palangpūş» Şota Rustavelro xonda dod. Kontserti kalon monda şud. Dar kontsert artisthoji filarmonijaji davlatiji Uzʙekiston qism girifta ʙudand. Xususan raqsi rafiq J. Oqilūv va aşulahoji rafiq G. Tolmasūv xalqro xursand kard.

Rafiqho M. Avromūv va A. Şalamūjūv şeəri ʙa şaəni 750-solagiji poemaji Şota Rustaveli navistagiji xudro ʙa sahna ʙaromada xonda dodand. Xalqi jahudiji rajoni Oktjaʙr şaʙi Şota Rustavelro ʙo hisijoti kalon va ʙo xursandi guzarond.

N. F.

Tajori ʙa şaʙi Şota Rustaveli

KARMINA. Dar maktaʙi mijonaji nomukammali jahudiji şahri Karmina ʙaroji 750-solagiji poemaji nomdoriji şoiri ʙuzurgi gruzin—**Şota Rustavelro** nişon doda guzaştan, tajori dida şuda istodast. Baroji in dar nazdiki maçlisi maşvaratiji muəallimho talaʙaho guzaronda şud. Maçlis qaror kard, ki ʙaroji talaʙahoji muəallimhoro ʙo poemaji «Pahlavoni pūsti palangpūş» naqz şinos kardan şaʙhoji Şota Rustaveli guzaronda şavand. In kor ʙa muəallim Sijūnūv supurda şud.

Maktaʙ ʙa munosiʙati 750-solagiji poema alohida gazetaji devori meʙarorad. Aksari talaʙaho parcahoji poemaji «Pahlavoni pūstipalangpūş»-ro ʙo zavqi zūr xonda istodin.

Risi Qamqūv.

KAMBUDIHORO BA TEZI BARTARAF KARDA ŞAVAD

SAMARQAND. (Az muxʙiri maxsusi mo). Dar nazdiki maçlisi umumiji ʙarocihoji faʙrikaji ʙareşumʙurori «Huçum» şuda guzaşt. Dar in maçlis direktor Qosimūv va texnoruki faʙrika Rasulūv dar xususi çamʙasti soli xoçagiji 1937-umi faʙrikaji mazkur va vazifahoji soli 1938-um, doklad kardand.

Az rūji dokladhoji onho maəlum şud, ki faʙrikaji «Huçum» ʙa çoji 92 tonna, 93 tonna ʙareşum kor karda ʙaromada, plani soli 1937-umro ʙa 105,3 protsent içro kardast. Onho, xususan Qosimūv, ʙa ʙarzijod içro şudani plani soli guzaşta qarq şuda, dar xususi kamʙudihoji dar faʙrika rūj dodagi dar dokladhoji xud jagon dahan gap nazadand.

Rafiqho: Z. Badalūv (rajisi faʙkom), Rasulūv (çleni TsK sojuzi korkunhoji ʙareşumresi), Ukolūva (instruktori gorkomi partijaji Samarqand), Nujandina, Hajimūv, Karimūv, Muxtorūv va digarho ʙa muzokira ʙaromada, ʙe rūju-risoja, kamʙudihoji direktsija va taşkilothoji çaməijatiji faʙrikaro rūjikor karda, ʙolşevikona tanqid kardand. Onho nişon doda guzaştand, ki agarcande faʙrikaji mazkur plani xoçagiji soli 1937-umro ʙa 105,3 protsent içro karda ʙoşad ham, amo nazar ʙa soli 1936-um (ki dar on sol faʙrika planaşro ʙa 118 protsent içro karda ʙud), ʙoqiʙ mondagijast. Dar faʙrika harakati staxanūvi candon ʙa daraçaji qanoəatʙaxş ʙa rah monda naşuda va ʙa ʙarociho şarojiti darkori ʙunjod karda naşudast. Goncarūv, Akramūv va Nijozūvi zararrasonandaho dar in faʙrika sar darovarda, kam zarar rasondagi nestand. Dar natiçaji ʙo ʙarociho ʙadmuomilagi kardan va ʙa onho rah nadodaju tang kardani in duşmanho, dar soli guzaşta jak qator ʙarociho az faʙrika ʙaromada raftagijand, ki ʙeştarini onho ʙarocihoji kūhnakoru ustod ʙudand. Rahʙarhoji soʙiq' faʙrikaji mazkur faqat ʙaəd az dar in ʙoʙat gazetaji «Bajroqi Mihnat» signal zadan ʙa çunʙiş daromada, in xijonatcihoro az kor ʙurovardand. Va in duşmanhoro hole ham ʙa çavoʙgari kaşida naşudast.

Hozir 60 protsenti ʙarocihoji tsexi matalkoni az nav ʙa kor qaʙul karda şudagi meʙoşand. Az 410 nafari onho faqat 263 nafaraş ʙa maktaʙi texminimum çalʙ karda şudagijasta xalos. Davomati onho ʙa maktaʙi taəlimgiriji texniki sust meʙoşad, cun ki ʙa in kor faʙkom, taşkiloti komsomoli va texnoruki faʙrika ahamijati darkori nadoda istodin. Hato doskaji surxu sijohi içroji planro nişon medodagi, taşkil doda naşudast.

Voqiəaji ʙarocihoro ʙa kor notūqri fojda ʙurda şudan rūjikor karda şud. Baəze matalsihoji kūhnaro ʙa kori zapar va digaraş fojda ʙurda şuda istodast. Intizomi mihnat sust meʙoşad.

Dar faʙrika az ʙoloji ʙenazoratiji administratsija, ʙuxgalterija haqi kori jak qismi muəajani ʙarocihoro kam hisoʙ kardast. Hamin qati ʙuxgalterija harakat kardast, ki dar ʙajni ʙarociho norozigi pajdo kunonad.

Barocihoji ʙa muzokira ʙaromadagiho ʙoz jak qator kamʙudihoro nişon doda, çanin talaʙ kardand, ki norasogihoji dar ʙolo zikr karda şudagiro ʙa tezi ʙartaraf karda, gunahkorhoji ʙa haqi ʙarociho xijonat mekardagiro ʙa çavoʙgariji sudi kaşida şavad.

Onho nişon dodand, ki faʙrikaji mazkur az har ʙoʙat mustahkam ʙuda, tavonodor meʙoşad. Kor kardan va ʙa ʙarociho şarojiti darkori ʙunjod kardan darkorast. Bojad direktsija va taşkilothoji faʙrika ʙa harakati əoma naqz rahʙari karda, dar soli 1938 ʙoz ham muvafaqijat ʙa dast darorand.

Dar oxir, maçlis qarori maxsus qaʙul karda, dar on jak qator vazifahoro aks kard. Va ʙa direktsija supurid, ki ʙaroji dar ojanda ʙoz ham peşravihoro ʙa dast darovardan, maçlisi staxanūvciho va aktivhoji proizvodstvogiro ʙa tariqi dojimi guzaronad.

B. Jishoqūv.

Vaəda içro karda meşavad

FARQONA. (ŪzTAG). Dar ʙrigadaji maşhuri ʙrigadiri kolxozi «Kommunizm» (selsoveti Sufansk), Xajriniso Çaʙorūva, ki dar soli guzaşta rūze to 500 kilogram paxta cindagijast, tajoriji kiştu-kori ʙahori naqz guzaşta istodast. Tamomi 15 gektari ucastokro ʙo traktor du ʙor ʙa cuquriji to 25 santimetr rondagijast. Ba sari zamin 3 hazoru 500 araʙa udoʙreniji mahalli kaşonda şudagijast.

Çūjhoji majda toza karda şudagijast. Tamomi asʙoʙhoji xoçagiji qişloqi remont karda şudagijast.

Rafiqa Çaʙorūva ʙovariji zūr dorad, ki vaədaji dodageş—az har gektar 100 tsentneri paxta supurdanro içro mekunad.

—o—

Zojişxonaji nav

QARADARJO. Muvofiqi qarori SNK SSSR va TsK VKP(ʙ) dar şahru rajonhoji Uzʙekistoni sotsialisti ham ʙunjodijati zojişxonaho to rafta zijod şuda istodast. Dar nazdiki dar Qaradarjo ʙimorati ʙinoji kaloni zojişxona tamom karda şuda, ʙa kor darovarda şudagijast.

Qajr az in, ʙa asosi smetaji rajispolkom tasdiq kardagi, dar soli 1938-um dar Qaradarjo ʙoz jak zojişxonaji digar soxta meşavad.

Jisroəlūv.

—o—

BINOKORI DAR SAMARQAND

SAMARQAND. Dar soli 1938 dar şahri Samarqand ʙaroji ʙinokori 7 milion sūm pul çudo karda şudagijast. Dar in suma ʙinoji kaloni jasliho, detsadho, radiouzel, elektrostantsija, avtogaraz, havliji muəalimho va digaraş soxta meşavand. Baroʙari ʙinohoji nav soxtan, 10-to ʙinoji dar soli guzaşta tamom naşudagiro ʙud karda meşavad.

Baroji kori ʙinokoriro planona guzarondan, tresti ʙinokori ʙaroji ʙa sarvaqtaş tajor kardani xişt, taxtaju cūʙ qamxūri karda istodast. Hozir 2 zavodi xiştʙurori ʙaroji 10 milion dona xişt tajor kardan ʙa kor daromada istodast.

M. Gavrielūv.

Dar surat: ʙrigadaji staxanūviji №21 MTS-i Izʙoskent (az taraf cap ʙa rost) traktoristho **Solisoldi Muminūv** dar soli 1937-um 6 gektar zaminro ronda 1526 gektarro kultivatsija kardagijast. **Zulun H** mūv 1100 gektar zaminro kultivatsija karda, 600 gektar zaminro rondagijast. Mexaniki ʙrigadagi **Ali Maşatqulūv** ʙo traktoristho caqcaq karda istodast. Brigadaji mazkur soli guzaşta naçoji 2000 gektar norma 3860 gektar zaminro rondagijast. Foto **M. Gazejev** (Sojuzfoto).

Muəalimho ʙa dars naqz davomat namekunand

QŪQOND. Dar zavodi majoʙurorīji № 5, ʙaroji az ʙajni 129 nafar ʙarocij ʙesavodiro ʙarham zadan, az 8 grupa əiʙorat maktaʙi savodʙurori taşkil doda şudagijast. Maktaʙi mazkur az muəalimho, asʙoʙhoji taəlim va digaraş mukamal taəmin karda şudagijast.

Barociho ʙaroji savodi xudro ʙurovardan, xohişi zūr doşta, ʙa maktaʙ naqz davomat mekunand. Lekin muəalimhoji maktaʙi mazkur ʙa kori xud çavoʙgariro his nakarda, ʙa darsho ʙa tariqi dojimi davomat nakarda istodin.

Ba in kori muhim az tarafi taşkilothoji çaməijatiji zavod jagon rahʙariju jordami əamali dida nameşavad. Dar natiça taəlimgirandaho az in maktaʙ əilmi lojiqanda nagirifta istodin. Direktsija, zavkom va taşkiloti komsomoliji zavod voçiʙand, ki ʙa in kor diqati maxsus doda, ʙa kori ʙarrūzaji maktaʙi savodʙurori nazorat kunand. Va ʙaroji ʙarociho ʙa tezi savodnok kardan, maktaʙro az muəalimhoji naqz taəmin kunand.

B. Avromūv.

—oOo—

Xat ʙa redaktsija

Man jake az farzandhoji jahudiji mihnatkaşi şahri Samarqand meʙoşam. Az xurdsoli az modar monda, cand sol dar detdom tarʙija girifta ʙa voja rasidagijam.

Tarʙijaji komunisti, mani jatimro ʙa odami fohimi kvalifikatsijanok ʙurda rasond. 2 sol ʙoz man dar avtoʙazaji sojuzsovxoztransi Samarqand elektromontjūr şuda kor karda istodim. Ba kori man ʙrak dida nameşavad. Man dojimo ʙaroji ʙoz ham kvalifikatsijaji xudro ʙaland ʙardoştan va staxanūvvor kor kardan gūştin ʙurda, dar har qadam ʙa peşravi sohiʙ şuda istodim.

Lekin in peşraviro direktori ʙaza Nedelko dida natavonista, ʙo roʙi jahudiʙadʙini ʙo ʙaəze fakthoji nodurust manro az kor ʙurovardagijast. Voqiəa intūrast. Dar mohi dekaʙri soli 1937 ʙaroji montjūrho va ʙarociho liʙosi kori (şuʙa) ovarda şuda ʙud. Direktori faʙrika rūjixat tajor karda, ʙa ʙarocij va xizmatcihoji ʙa xudaş maəqul meşudagi şuʙahoro taqsim karda dodast. Ū donista manro az rūji xat monda şuʙa nadod. Man ʙa nazdi ū ʙaroji əarz kardan ʙa kaʙinetaş omadam. Nedelko ʙa əarzi man ʙjurokratona nazar karda, az kaʙinetaş haj kard. In ʙa man [illegible] rasid. Man az ʙoli tu ʙa partkom əarz mekunam gufta, ʙuromada raftam.

Nedelko hamin gapro dasta karda, «az saʙaʙi direktorro haqorat kardan Qotonūvro az kor girifta şavad» gufta, prikaz dodast. Man 2 moh ʙa ʙekor gaştim. Bo prikazi ū manro ʙa jagon kor nagirifta istodin. Az redaktsija talaʙ mekunam, ki ʙa man jordam rasonad.

Elektromontjūri avtoʙazaji sovxoztrans MIXOEL QOTONŪV.

AZ REDAKTSIJA

Bo ʙarocij çavon intūr muəomila karda, nodurust az kor ʙurovardani direktori ʙaza Nedelko mutlaqo toqatnoovarast. Taşkiloti partijagiji ʙaza voçiʙast, ʙa kori Qotonūv daxl karda, ūro ʙa kor monda, ʙa Nedelkoji jahudiʙadʙin cora ʙinad.

Kursi muxtasari taarixi SSSR *)

Dar vaqti şūrişi Razin ham, cun dar vaqti şūrişi Bolotnikūv, dehqonho sinfi ʙarociji taşkil şuda [illegible] mustamar nadoştand, hamcunin fahmoji vazifahoji şūriş kami mekard: onho pomeşcikhoro kuşonda va qorat karda metavonistand, amo [illegible] şudani cizi tartiʙhoji nav soxtan, ʙa kujo ʙudani korro onho namefahmidand.

Sustiji onho ana dar hamin ʙud.

24. Muteə kardani xalqhoji Siʙiri Şarqi

Muteə kardani Siʙiri Şarqi. Otrjadhoji kazakho az rūdxonaho ʙa vositaji qajiqho ʙa Siʙir medaromadand, onhoro ʙa arqan ʙasta, az jak rūdxona ʙa digaraş mekaşondand. Kazak Semjūn Dejnev ʙa otrjadi xurd sardor şuda, az darjo guzaşta ʙa prolivi dar ʙajni Azija va Amerika ʙudagi aval omad. Dimoqaji oxirini şarqiji Azija (dimoqaji Dejnev) ʙa nomi ū monda şudagi meʙoşad.

Az pasti kazakho vojevodhoji Moskva, ki dar şahrhoji nav soxta meşudagi çoj girifta az onço ʙa otrjadhoji kazaki komanda medodand, ʙa duruntari Siʙir daromada ʙudand. Baroji sokinhoji mahalliro şikast dodan ʙa kazakho jaroqhoji otaşfişon madad merasond, ki onro ʙisjori xalqhoji Siʙir namedonistand. Xalqhoji Siʙiri Şarqiro ʙa hukumati podşohi rus muteə kardan dar muddati 100 sol guzaştagijast. Dar oxiri asri XVII qariʙi tamomi Siʙir dar zeri hamin hukumat ʙud. **Xakasho, ojratho, ʙurjat-mongolho, evenkho, jakutho**ji dar inço zindagoni mekardagi, ʙisjor ʙa podşohi rus xiroç—jasaq—medodand.

Xalqhoji Siʙirro zulm kardan. Dar hamaji Siʙir qalʙahoji xurdi cūʙin soxta şudagi ʙudand. Dar onho vojevodho ʙo askarho meistodand. Az qalʙaho vojevodho ʙaroji az aholiji mahalli jasaq cindan meraftand.

Vojevodho aholiji mahalliro maçʙur mekardand, ki zaminhoji nazdiki qalʙahoro ronad va ʙo qalʙaji çun doşta şudagi otrjadhoji xudro mexūronand. Dehqonhoji rusro ʙo zūri ʙa Siʙir kūconda meovardand jo onhoro ʙo harxel risojaho fireʙ medodand.

Vojevodho knjazhoji aholiji mahalliro ʙa xud mekardand, matlaʙ ki ʙo jordami onho aholiji ʙoqiro qorat kardan oson şavad. Vojevodho ʙisjor vaqtho odamhoji aholiji mahalliro ʙa qulomi ʙa Azijoji Mijona mefurūxtand. Vojevodho kazakhoro ʙaroji musaxar kardani xalqhoji nav mefiristondand. Kazak Xaʙarūv ʙo druzinaji xud dar soli 1651 to ʙa rūdxonaji Amur rasid. Dar ʙoloji rahi xud ū hamaji qişloqhoji ʙa ū muqoʙilijat kardagiro mesūzond; sokinho ʙa ʙeşazorho megurextand.

Bo vojevodho va askarhoji podşohi kupetsho, popho va monaxhoji rus meraftand. Kupetsho xalqhoji Siʙirro araq nūşonda, mūjginahoji ʙehtarinro az mastho ʙa ʙahoji xelo arzon megiriftand. Popho va monaxho zaminhoji xalqro zeridast mekardand, tserkovho va monastirxonaho mesoxtand va sokinhoji mahalliro tolon karda, onhoro ʙo zūri maçʙur mekardand, ki ʙut xanand va ʙa onho muxişho dihand.

Hokimijati hukumati podşohi ʙa sari xalqhoji muteə kardaşudaji Siʙir cun zulmi vazmin qaltida ʙud. Onho karathoji ʙisjor şūriş karda, sitamgarhoro mekuştand, qalʙaho va şahrhoro mesūzondand. Amo vojevodho va kupetsho quvathoji navi harʙi çamʙ karda, şūrişcihoro ʙerahmona qasos medodand.

25 Xoçagi va idora kardani gosudarstvo dar Rosija dar oxiri asri XVII

Xoçagiji pomeşciki. Pomeşcikho [illegible] dehqonhoro torumor karda, zer kardani dehqonhoji krepostnojro ʙoz zijoda zūr kardand. Onho az dehqonho ʙa şakli pul doda şudani oʙrokro talaʙ mekardand. Qajr az in, onho krupa, ord, ravqan, tuxm, murq, gūspand, mohut, mataro az dehqonho to rafta ʙisjortar zada megiriftand. Harxel moli ʙisjorro xudi pomeşcikho mexūrdand, amo onho ʙisjorajro hamcunin ʙa ʙerun mefurūxtand. Az havlihoji pomeşcikho ʙa sadho araʙa qala, zaqir, ravqani domʙa va pūst ʙa ʙozori şahrho ovarda meşud.

Qismi molho dar doxili mamlakat furūxta meşud, qismaş ʙa xoriça ʙurda meşud. Pomeşcikho ʙa in interesi kalon doştand, ki dehqoni ʙa onho mumkin qadar daromadi ʙisjor dihad. Pomeşcikho ʙa hisoʙi qorat kardani dehqonho hamin tariq ʙoj meşudand.

Sanoəat va savdo. Zavodho va faʙrikaho dar Rosija dar oxiri asri XVII xelo kam ʙudand. Onho navakak dar Rosija ʙori jakum pajdo şuda ʙudand. Dar vaqti podşoh Aleksej saroji (zavodi) tūpsoziro vasəa kardand, ki dar on ustoho tūp va ʙaroji tserkovho zangola merextand. Dar şahrhoji Kaşir va Tula zavodhoji ohansozi va jaroqsozi kor mekardand, maədançojhoji xurd va korxonaho ʙudand, ki dar onho az ʙajni hunarmandho va dehqonhoji krepostnoj ustodho kor mekardand. Ustodhoji mutaxasisro az xoriça çeq zada meovardand. Dar zavodhoji metalurgi ʙūlqa va pūstaki pufkunaki domnahoji xurd, ki dar onho maədan oʙ karda meşud, ʙa holati oʙ ʙa harakat darovarda meşudand. Monandi osijoji oʙi oʙ az tarnov guzaşta, carxro megardond. Ba carx mexanizmho soxta pajvand karda şuda ʙudand, ki onho pūstaki pufkunakro dam doda, ʙūlqahoro meʙardoştand va mefurovardand.

Hamaji ʙinohoji zavodho cūʙin ʙudand. Qajr az zavodi tūpsozi, dar Moskva faqat jak faʙrika—manufaktura—sangin ʙud, ki dar on ʙofandahoji krepostnoj ʙaroji saroji podşoh dasti gazmol tajor mekardand.

Dar Povolzje ʙoz zavodhoji işqorʙurori va dar Şimol, dar Ural zavodhoji namak ʙudand.

Savdo dar Rosija, ʙaroʙari hamroh karda şudani Ukraina va zeridast karda şudani Siʙir, zūr taraqi kard. Savdo dar hamaji gosudarstvo meguzaşt. Molhoro dar toʙiston ʙa çojhoji dur az rūdxonaho ʙo on ʙa kemaho va dar zamiston ʙa canaho ʙor karda mekaşondand.

Dahho kiştiji inglisi va golandi az xoriça molhoji xoriçi meovardand, az Rosija ʙa vositaji Arxangelsk cangal, mūjgina, pūst, işqor, zaft, qala, mum, mis, tuxmi mohi meʙurdand. Har sol Rosija ʙeştar az 15 million sūm ʙa tilo ʙa xoriça mol mefiristond. Golandiho va inglisho ʙaroji hamaji savdoji Rosijaro dar dasti xud nigoh doştan harakat mekardand. Baroji dar savdo mustaqil ʙudani xudro muhofizat kardan, floti xud va nazar ʙa Arxangelskiji dar mahhoji ʙisjor jax mekardagi, porthoji zijodaqulaji darjoji doştani Rosija darkor ʙud. Hamin xel portho dar darjohoji Sijoh va Balti mavçud ʙudand, amo darjoji Sijoh hamun vaqt dar dasti totorho va turkhoji Krim ʙud, va kanorhoji darjoji Baltikaro şvedho sohiʙ şuda ʙudand.

Idorakuniji gosudarstvo. Dar Rosija hamaji korhoro podşoh—hokimi mutlaq—idora mekard. Ū dar Moskva, dar Kreml zindagoni mekard. Podşoh kingoşi—maşvaratcihoji ʙojarin doşt, ki ū onhoro vaqt-vaqt çamə mekard. Kingoşi-ʙojarinho dar nazdi podşoh dumaji ʙojari nom doşt. Hamaji masalahoro podşoh az rūji xohişi xud hal mekard, amo dar xususi korhoji muhim ū ʙo ʙojarinho maşvarat mekard.

Podşoh gosudarstvoro ʙa vositaji kontseljarijahoji xud, ki onho prikaz nom doştand, idora mekard. Nacalnikhoji prikazho ʙojarinhoji az tarafi podşoh taəin karda şudagi ʙudand. Prikazho az 50-to zijod ʙudand, va onho ʙe jagon tartiʙ kor mekardand. Dar prikazho kotiʙho va mirzoho menişastand. Onho xat menavistand, əarizaho qaʙul mekardand. Amo ʙa nazdi kotiʙho va mirzoho ʙe pora omadan mumkin naʙud. Har əarizadihanda ʙa onho jagon savqot: ki mohi, ki jak şada kulcaji şirin, ki murqoʙi meovard.

Gosudarstvo ʙa cand ujezdi kalon taqsim şudagi ʙud. Ujezdhoro vojevodho idora mekardand. Vojevodho az ʙojarinho va dvorjaninho taəin karda meşudand. Onho ham monandi odamhoji prikaziji Moskva çaʙran pora kaş mekardand.

Qajr az askarhoji dojimi—tirparonho va sarʙozho podşoh Aleksej az xoriçihoji naqz jaroqpūş şudagi askarhoji kiroji taşkil kard. Amo inxel askarho kam ʙudand.

Dumhoji ʙojarini va prikazho xelo ʙad kor mekardand. Hamaji kori idorakuniji gosudarstvo ʙa aznavsoziji qatəi muhtoçi doşt.

26. Madanijat dar Rosija dar asri XVII

Madanijat. Hamaji soxti zindagoniji Rosijaji hamun ajom əoqiʙ mondagi ʙud, amo kori savoddori az hama dida ʙadtar ʙud. Aholiji mamlakati nihojat ʙuzurg qariʙ az jak sar ʙesavod ʙud. Hato dar pojtaxti gosudarstvo—Moskva—maktaʙho va odamhoji savodnok xelo kam ʙudand.

Dar Moskva az pomeşcikhoji ʙa xoriça rafta omadagi, odamhoji çudogonaji xonda pajdo şudand. Onho monandi odamhoji ʙodavlati Jevropaji qarʙi zindagoni mekardand, zaʙonhoji xoriçiro naqz medonistand va kitoʙhoji əilmi xondanro dūst medoştand. Inxel odamho ʙisjor naʙudand. Ba aloqaji ʙo xoriçiho doştagiji onho ʙojarinho va əamaldorhoji podşohi ʙo nazari ʙad nigoh mekardand.

Taʙiʙ—doktorhoji xoriçi faqat podşoh va ʙojarinhoji ʙa ū nazdik ʙudagiro taʙoʙat mekardand. Taʙiʙhoji rus dar hamun vaqt naʙudand. Xalq dar peşi folʙinho taʙoʙat mekard. Onho ʙo duəoxoni, sufukufkuni, oʙpoşdihi, dudkuni kasalhoro taʙoʙat mekardand. Harxel tarkardaho menūşondand, ki az onho kasalho, [illegible] ʙa davo joftan, ʙisjortar memurdand.

Dar hamun vaqt teatr naʙud. Faqat ʙaroji podşoh Aleksej teatri avval soxta şuda ʙud, ki dar on tamoşoho rūzi ozod davom mejoft. Lekin şaʙ podşoh ʙaroji «gunohi» xudro şuştan ʙa hamom meraft, cunki tamoşo kardan gunoh hisoʙ mejoft.

Popho odamhoro jod medodand, ki ʙa podşoh, ʙa ʙojarinho, ʙa pomeşcikho itoəat kunand. Popho «hamaji hukumat az xudojast, xudo [illegible] ovardagijast, ʙa şumoho ham toqat [illegible] amr kardagijast»—meguftand. Kas ki taəlimoti tserkovro ʙa əinoʙat namegirift, jo kitoʙhoji manə kardaşudagiro mexond, ūro zinda dar alavga mesūzondand.

Axloq va ərfu odatho. Bojarinho va kupetsho rişi daroz memondand va çoma (kaftanhoji) daroz mepūşidand. Zanhoji ʙojarinho, dvorjaninho va kupetshoji ʙoj rūji xudro ʙo [illegible] kaji zic mepūşidand. Ba zanho [illegible] mardhoji ʙegona vo xūrdan va [illegible] zadanro manə mekardand. Xalq [illegible] in axloqi zulmkunandahoji xudro pisand namekard. Zanhoji şahriho, hunarmandho va dehqonhoji krepostnoj ozodtar ʙudand.

Podşoh va pomeşcikho ʙo jordami tserkov va popho xalqhoji Rosijaro dar toriki va çaholat nigoh medoştand. Onho xalqhoro dar majxonaho araq menūşondand, ki maqsad [illegible] fireʙ, sari onhoro gardondan [illegible] şavad.

Rosija ʙa reformahoji çidi muhtoç ʙud. Nanoşad on cun mamlakati [illegible] madanijat va pastraftor monda [illegible] tavonist. Podşohi reformaciji gosudarstvoji pomeşcikho va kupetshoji Rosijaro mustahkam kardagi, podşoh Pjūtr I ʙud.

(Davom dorad).

---

*) Davomi gazetaji № 26.

Redaktori çavoʙgar M. AMINŪV.

Upolūzglavlit № Ja.—3301
Toşkand. Uzpoligrafkomʙinat.